

Linnéuniversitetet

Kalmar Växjö

Facköversättarprogrammet

Studieguide för delkurs 3

Svensk sakprosa: språkriktighet och
textstruktur 5 hp (helfart, HT20)

Undervisande lärare: Malin Sandberg

E-post: malin.sandberg@lnu.se

Innehåll

Välkommen till kursen!	4
Kursstart	4
Kommunikation	4
Kursplan: mål och innehåll	5
Kursupplägg	5
Examinerande uppgifter och bedömningskriterier	6
Uppgift 1: Texters strukturer – gruppbaserad textanalys	7
Uppgift 2: Text- och språkgranskning – individuell inlämningsuppgift	8
Uppgift 3: Individuell textanalys	9
Detaljerat schema	11
Kurslitteratur	12
Kommentarer om litteraturen	12

Välkommen till kursen!

Den här studieguiden innehåller övergripande information om den aktuella delkursen *Svensk sakprosa: språkriktighet och textstruktur* med betoning på kursinnehåll, kursmål, veckoplanering, litteratur och examination. Detaljerad information om enskilda moment finns i kursens MyMoodle-rum och läggs ut löpande under kursens gång. Du bör ha tillgång till kurslitteraturen redan i kursens inledande del.

Tänk på att denna studieguide endast innehåller information om delkurs 3. För övergripande information som rör programmet i sin helhet (registrering etc.) hänvisas till generell kursinformation på MyMoodle. All kommunikation sker via kursrummet i MyMoodle. Du behöver också gå in på din studentpostadress regelbundet för att vara säker på att du får all information.

Kursstart

Delkursen *Svensk sakprosa: språkriktighet och textstruktur* (5 hp) löper från vecka 40 till vecka 45 och undervisande lärare är Malin Sandberg. Förutom i denna studieguide presenteras delkursens upplägg, examinerande moment och annat praktiskt också i en inspelad introduktionsfilm som finns på MyMoodle.

Kommunikation

Allmänna frågor om programmet, allmänna diskussioner m.m.:

- forumet *Ställ frågor till lärare/programansvariga* överst på MyMoodle
- forumet *Öppet frågor för studenter* överst på MyMoodle

Frågor om delkursen:

- forumet *Frågor om delkurs 3* i delkursens modul på MyMoodle
- något av de två chattillfällena 8 respektive 22 oktober klockan 13–14 (länk på MyMoodle)

Frågor av mer privat karaktär:

- dialogfunktionen *Postlåda – mejl till delkursens lärare* på MyMoodle
- e-post (malin.sandberg@lnu.se)

Frågor som rör tekniska lösningar och liknande:

- IT-avdelningen (<https://lnu.se/utbildning/under-studierna/it-och-support/>).

Kursplan: mål och innehåll

Delkursen behandlar svenska sakprosatexters genrer och strukturer från ett språkvetenskapligt perspektiv. Kursen innehåller teoretiska moment om språkriktighet, genredrag och textstruktur. De studerande diskuterar och tillämpar olika analytiska verktyg på autentiska, sakprosatexter i syfte utveckla textmedvetenhet och metaspråklig kunskap.

Kursmålen (enligt kursplan för 4EN304) är följande:

Efter avslutad delkurs ska de studerande kunna:

- kritiskt granska och diskutera texter med stöd av gällande skriftspråksnormer i svenska språket,
- analysera sakprosatexters uppbyggnad utifrån strukturers och genrers betydelse,
- tillämpa teoretiska kunskaper om textstrukturer inom svensk sakprosa med hänsyn till läsbarhet, funktion och mottagaranpassning.

Kursupplägg

Delkursens fokus är bruks- eller sakprosatexter på svenska med särskild hänsyn till hur sådana texter är uppbyggda och fungerar ur ett brett språkligt perspektiv. Det innebär att kursen innehåller moment som syftar till att dels öka medvetenheten om olika språk- och textfenomen i svenskan, dels mer allmänt träna analys och granskning av brukstexter, både i grupp och på egen hand.

Delkursen bygger på veckovis läsning på vissa teman tillsammans med löpande examinerande uppgifter (se detaljschema nedan). Alla uppgifter utgår från svenska sakprosatexter och uppgifterna ska också skrivas på svenska.

Under kursen används inspelade presentationer på MyMoodle. Förutom den inspelade kursintroduktionen görs också kortare presentationer om textanalys tillgängliga som komplement till läsningen. Presentationsbilderna finns också tillgängliga som pdf-filer.

Examinerande uppgifter och bedömningskriterier

Delkursen omfattar tre examinerande uppgifter (som presenteras i detalj nedan):

- Uppgift 1: en gruppdiskussion om textanalys av en sakprosastext där ett visst antal inlägg krävs från varje deltagare för examination
- Uppgift 2: en individuell granskningsuppgift av en sakprosastext
- Uppgift 3: en individuell textanalysuppgift av en sakprosastext

För att delkursens poäng ska kunna rapporteras in måste samtliga examinationsuppgifter vara inlämnade och godkända. För samtliga uppgifter – gruppdiskussion, individuell granskningsuppgift och individuell textanalys – gäller att man vid betyget U kan komplettera uppgiften. Om inte heller kompletteringen är godkänd finns möjlighet till omtentamen.

Bedömningen av de olika examinationsuppgifterna görs primärt utifrån innehåll. Eftersom detta är en kurs med språket som centralt verktyg utgör dock även ditt eget språkbruk en del av bedömningsunderlaget för respektive examinationsuppgift. Betyget för delkursen rapporteras in när samtliga examinerande moment är inlämnade och bedömda med minst betyget G – det finns ingen möjlighet att rapportera in delar av kursen.

Delkursen som helhet har betygsskalan U/G/VG, men av de olika examinationsuppgifterna är det endast uppgift 3 (individuell textanalysuppgift) som är VG-grundande. För att få VG på delkursen krävs därför att samtliga examinationsuppgifter är godkända, och att uppgift 3 fått betyget VG.

Uppgift 1: Texters strukturer – gruppbaserad textanalys

Uppgiftens syfte är att introducera Hellspong och Ledins textanalysmodell samt att vara stöd för den individuella textanalysuppgiften (uppgift 3). I förlängningen berör uppgiftens fokus på svenska sakprosatexters strukturer också olika typer av utmaningar för översättaren. För denna uppgift blir ni indelade i grupper som tillsammans analyserar en kortare sakprosatext i flera steg (ni tilldelas en grupp i MyMoodle av mig). I gruppens forum skriver ni korta, individuella analysinlägg och diskuterar metodproblem och tolkningar med övriga gruppmedlemmar. Ju mer aktiva ni är i era analysforum, desto mer får ni ut av uppgiften!

Analysmaterial: en given sakprosatext per grupp som distribueras via MyMoodle.

Examinationsform: analysinlägg i uppgiftens gruppforum i MyMoodle.

Rekommenderat omfång per inlägg: 150–200 ord.

Uppgiften är indelad i följande delmoment (1a – 1d):

1a. Texten i kontexten (v. 40)

I första analysmomentet ska ni med hjälp av de första kapitlen i Hellspong och Ledin diskutera era intryck av analystexten. Diskutera hur ni ser på textens språk i relation till situationskontexten. Verkar textens språk funktionellt för sina mottagare? Varför? Varför inte? Ta hjälp av den sammanfattande frågeuppställningen sist i kapitel 5 i *Vägar genom texten* och analysera textens verksamhet, deltagare och kommunikationssätt.

1b. Textuell struktur (v. 41)

I analysen av den textuella strukturen gör ni iakttagelser som rör lexikogrammatik, textbindning och komposition. Ta gärna hjälp av frågeuppställningen sist i kapitel 7 och ta gärna också upp aspekter som ni bedömer skulle kunna vara en utmaning vid en eventuell översättning.

1c. Textens ideationella struktur (v. 42)

Analysera textens ideationella struktur. Ta hjälp av kapitel 8. Välj ut ett par frågor i listan sist i kapitlet och applicera dem på övningstexten. Även här får ni givetvis gärna ta upp översättningsaspekter.

1d. Textens interpersonella struktur och stilsummering (v. 43)

Analysera textens interpersonella struktur med hjälp av kapitel 9 och frågorna sist i kapitlet. Summera era analyser. Vilka är den analyserade textens mest utmärkande stildrag? Vilka eventuella utmaningar finns för översättaren inom den här analysdimensionen?

Bedömning

På denna uppgift används betygsskala U–G. För att räknas som godkänd krävs att studenten har gjort minst tre självständiga analysinlägg i sitt gruppforum och relaterat egna iakttagelser till relevanta begrepp i kurslitteraturen.

Deadline: löpande under vecka 40–43.

Uppgift 2: Text- och språkgranskning – individuell inlämningsuppgift

Informatörer, översättare och språkkonsulter kan i praktiken ha överlappande roller i offentliga verksamheter. En översättare i en offentlig förvaltning kan exempelvis få i uppdrag att korrekturläsa eller granska texter. I denna uppgift tränas ni dels i korrekturläsning, dels i att granska och kommentera hur väl en text kan tänkas fungera i en viss kommunikationssituation (se Rösare & Mattsson 2016 om textgranskning respektive korrekturläsning).

Analysmaterial: en given sakprosatext som distribueras via MyMoodle.

Examinationsform: individuell skrivuppgift med gransknings- och skrivmoment. Den inlämnade uppgiften ska innehålla följande delar: 1) granskningskommentarer och 2) diskussion av textens funktion och situation.

Omfång: granskad text + kommentar om mellan 400 och 900 ord.

Uppgiften är indelad i tre moment:

1. Gör en textgranskning av den uppladdade exempeltexten med avseende på t.ex. disposition, struktur, mottagaranpassning och liknande. Lägg in marginalkommentarer där du markerar enskildheter som kan förbättras, och anteckna större mer övergripande synpunkter vid sidan av så länge.
2. Gör en noggrann korrekturläsning av den uppladdade exempeltexten. Lägg in marginalkommentarer där du markerar språk- och formaliadetaljer som avviker från svenska skrivregler.
3. Gör en sammanfattning av din granskning och kommentera hur väl texten kan tänkas fungera i sin situation och kontext. Ta då hänsyn till såväl de utformnings-, språk- och formaliadetaljer du kommenterat i de tidigare momenten som de övergripande synpunkter du noterat under det första momentet. Ett förslag är att du kategoriserar de olika fel och brister du hittat vid korrekturläsningen och utgår från dessa kategorier för din kommentar. Vilken roll spelar t.ex. olika typer av felkategorier för textens funktion?

Bedömning

På denna uppgift används betygsskala U–G. För att räknas som godkänd ska studenten dels ha granskat och kommenterat en anvisad text efter både svenska skrivregler och de normer som gäller för en text av den typ den anvisade texten tillhör, dels på ett underbyggt sätt ha kommenterat texten utifrån dess form och funktion i förhållande till mottagare och kontext.

Inlämning

Tillåtna filformat är Word-format (.doc/.docx) och .pdf. Marginalkommentarerna i granskningen görs i kommentarsfunktionen i Word, Acrobat eller liknande. Uppstår något problem med inlämningen så kontakta mig!

Deadline: söndagen den 1 november klockan 23:55.

Uppgift 3: Individuell textanalys

I denna uppgift ska du göra en självständig, kritisk textanalys där du tillämpar ett urval av relevanta teoretiska begrepp och analysredskap ur *Vägar genom texten*. Det är ett sätt att både träna och redovisa fördjupade kunskaper i att använda textanalytiska begrepp för att förstå och analysera sakprosatexters struktur och funktion i sin kontext.

Analysmaterial: en av tre valbara sakprosatexter som distribueras via MyMoodle.

Examinationsform: skriftlig inlämningsuppgift (textanalysrapport).

Omfång: 1500–2000 ord (exklusive ev. bilagor, referenslista).

Du väljer en av tre exempeltexter för din analys. Texterna finns tillgängliga via MyMoodle. Du väljer sedan ett urval av de analysredskap som presenteras i *Vägar genom texten* och använder dessa för att göra en analys av någon/några aspekter av den valda texten. Ditt urval av analysredskap kan gälla en eller flera av textens strukturer (textuell, ideationell eller interpersonell). Oavsett vilka redskap du väljer bör du ha textens situationskontext med i beräkningen! Försök att formulera ett syfte för din analys och gärna en fråga att besvara med hjälp av analysen. Vad avslöjar textens utformning om textens funktioner i sitt sammanhang?

Din inlämnade textanalys ska ha en inledning där du tydligt redogör för textanalysens syfte, frågeställning och avgränsning, en utredande del där ett urval textuella, ideationella eller interpersonella textaspekter analyseras och en kort avslutning där du sammanfattar och diskuterar dina viktigaste resultat.

Tips inför uppgiften!

Tänk på att komma igång med uppgiften i god tid innan inlämningen. Arbeta med den parallellt med uppgift 1 och 2.

När du använder dig av Hellspong och Ledins analysmodell är det viktigt att tänka på följande råd som författarna själva ger:

1. Var flexibel! Anpassa analysmodellen till den aktuella texten! Anpassa och avgränsa din analys till en eller några frågor.
2. Sålla! Visa omdöme och ta inte upp allt i analysmodellen!
3. Var kreativ! Använd inte modellen mekaniskt utan för att få idéer!
4. Sammanfatta! Gör fortlöpande synteser av vad du sett, så att analysen inte förlorar sig i orelaterade detaljer.

Välj alltså ut de verktyg som enligt din bedömning är de mest intressanta för analysens syfte, och gå hellre på djupet med ett par textanalytiska verktyg än att försöka täcka in flera på ett mer ytligt sätt. Det är viktigt att du i din analys ger tydliga exempel på dina påståenden om texten och kopplar egna iakttagelser till begrepp i litteraturen. Ta gärna hjälp av vägledningen *Att genomföra och redovisa textanalyser* som finns på MyMoodle!

Bedömning

På denna uppgift används betygsskala U–VG. För att räknas som godkänd krävs att studenten har tillämpat analysredskap ur kurslitteraturen på ett korrekt sätt och presenterat dem i en till akademiska genrekonventioner väl anpassad och språkgranskad text. För betyget VG krävs därutöver att studenten på ett transparent och konsekvent sätt har kopplat textexempel och egna iakttagelser till begrepp och resonemang i kurslitteraturen, samt på ett självständigt sätt har avgränsat analysen, motiverat valet av analysverktyg och dragit slutsatser av analysen i relation till textens funktion i sin kontext.

Inlämning

Tänk på att lämna in uppgiften som en samlad fil (wordformat eller pdf). Om du vill ha med bilagor, t.ex. kommenterade delar av den analyserade texten eller större tabeller, så se till att dessa är inkluderade i filen. Uppstår något problem med inlämningen så kontakta mig.

Deadline: söndagen den 8 november klockan 23:55.
--

Detaljerat schema

Nedan finns en översikt över den planerade studiegången. Delar av materialet kommer att finnas tillgängligt under hela kursen vilket innebär att det är möjligt att arbeta i en annan takt (och en annan ordning) än den som anges i schemat nedan. Lämnar man in examinerande uppgifter i förväg kommer man dock att få respons tillsammans med resterande grupp, dvs. jag läser inte tidigare inlämningar i förväg.

v.	Veckans tema	Material och läsning	Uppgift
40	Introduktion till textanalys/ Text och kontext	Inspelade föreläsningar i MyMoodle Hellspong & Ledin s. 1–64 Frivillig fördjupning: Pettersson (2012)	Uppgift 1a
41	Textanalytiska redskap: textuell struktur	Inspelad föreläsning i MyMoodle Torsdag 8/10 kl. 13–14: Malin finns tillgänglig på chatt i MyMoodle för frågor om kursinnehåll, uppgifter m.m. Hellspong & Ledin, s. 65–114	Uppgift 1b
42	Textanalytiska redskap: ideationell struktur	Inspelad föreläsning i MyMoodle Hellspong & Ledin, s. 115–157.	Uppgift 1c
43	Textanalytiska redskap: interpersonell struktur	Inspelad föreläsning i MyMoodle Torsdag 22/10 kl. 13–14: Malin finns tillgänglig på chatt i MyMoodle för frågor om kursinnehåll, uppgifter m.m. Hellspong & Ledin s. 158–215	Uppgift 1d
44	Text- och språkgranskning	Rösare & Mattsson (2016), särskilt del 3 & 4 För referens: <i>Språkriktighetsboken</i> (2011) och <i>Svenska skrivregler</i> (2017)	Uppgift 2 (senast 1/11 kl. 23:55)
45	Individuell textanalys	Hellspong och Ledin (1997), särskilt kapitel 5–9 och 13	Uppgift 3 (senast 8/11 kl. 23:55)

Kurslitteratur

Hellspong, Lennart & Ledin, Per (1997). *Vägar genom texten: handbok i brukstextanalys*. Lund: Studentlitteratur.

Pettersson, Jonatan (2012). Textforskningen och översättningarna. *Språk och stil: tidskrift för svensk språkforskning*. Tema: Text, 22:1. Uppsala: Adolf Noreensällskapet för svensk språk- och stilforskning. [Tillgänglig online på <http://uu.diva-portal.org/smash/get/diva2:532386/FULLTEXT02.pdf>]

Rösare, Sara & Mattsson, Anki (2016 eller senare). *Uppdrag textgranskning. En bok om att förbättra andras texter*. Stockholm: Producta.

Språkriktighetsboken (2005 eller senare). Skrifter utgivna av Svenska språknämnden 93. Stockholm: Norstedts.

Svenska skrivregler. Senaste upplagan. Språkrådets skrifter 22. Liber förlag.

Kommentarer om litteraturen

Huvudbok i delkurs 3 är Hellspong och Ledins *Vägar genom texten* (1997 eller senare upplaga). Ni rekommenderas att beställa boken i god tid innan kursstarten eftersom boken behövs redan i första uppgiften. Den har använts länge och kan ofta också köpas begagnad eller lånas på bibliotek.

Rösare & Mattsson (2016) är en handbok som handlar om hur man på bästa sätt planerar och genomför arbetet när man på olika sätt ska vara redaktör för eller bedömare av andras texter. Den kan vara till god hjälp för den som ska arbeta som översättare! På den här delkursen är den framförallt till hjälp i uppgift 2, som består av en textgranskning och korrekturläsning. Det gäller även *Språkriktighetsboken* (2005 eller senare) och *Svenska skrivregler*, som i första hand är tänkta att användas som referensverk vid granskningsarbete. Men särskilt Svenska skrivregler är också användbar när ni skriver era egna texter!

Artikeln av Pettersson (2012) handlar om relationen mellan språkvetenskaplig textforskning och översättningar, och den finns fritt tillgänglig online.